

מסע עגנונה

מעשה דגן אירע בימים ראשונים של תשרי שעה שעצבות שרויה בעולמו של הבורא, ואף אני חשתי בעצבות זו. רוח הסופר הדגול הרגיעתני

צילומים: תרומת צחי

בית ש"י עגנון

ראשון לחודשי השנה הוא חודש תשרי, וכל טוב החודשים טבוע בו. כשהוא חם אין חמתו קשה כשל תמוז, וכשהוא קר אין צינתו קשה כשל טבת. אלא שחודש זה תחילתו עצבות וסופו שמחה. עצבות תחילה על שום מה? על שום שכל בריות מחשבות בו השבון נפשן ומתכוננות ליום הדין. וסופו שמחה, על שסוף־סוף זכו בו בדין ועתה הן כשרות ושמחות, ויכולות לעסוק מתוך רוחב הנפש במצוות בניית הסוכה. אלא שמעשה דגן אירע בימים ראשונים של תשרי שעה שעצבות שרויה בעולמו של הבורא, ואף אני חשתי בעצבות זו, ומשום כך השכמתי בבוקרו של יום ושמתני פעמי אל עיר הקודש, שהרי ידוע שאין כאווירה של ירושלים להשכין מרגוע לנפש.

כיוון שהגעתי לעיבורה של עיר הנחתי עצמי בקרן זווית והתחלתי מתבונן על הבריות שבירושלים. ובעיר זו בריות הרבה, מהן עבדקנים עטויי שחורים, מהן עטויי בגדי חול ומהן עטויים בלבוש שהביאו מארצות אחרות ועיקרם מאמריקא. והנה נטפל אליו אחד מן הבחורים ומראה לו כשל חסידי בעלו שזקנו פרוץ וגלוי כנגד הלב. ואותו בחור כיוון שראה שאני מתבונן, מיד פתח בשיחה וקשר עמי קשרי ידידות. שמו של אותו חסיד בערל היה ועיקר עיסוקו - ביטוח, שהיה מהלך בין הבריות ומשכנעם שיבטיחו את חייהם או את כלי רכבם.

מניין אני ולאן מועדות פניי, שאלני אותו בערל. ושתקתי. שהיאך אענה, והרי טרם הרהרתי בעצמי לאן ארצה להגיע. מכיוון שראה שאין אני משיבו הציעני לעלות לשכונת תלפיות, מקום משכנו של אחד ממושכי העט המפורסמים שבירושלים, שלאחר שנפטר הפך לכעין אנדרטא לזכרו וכל המבקש ליכנס נותן מעותיו ונכנס. ומה שמו של אותו סופר? שאלתי. "זהו שמואל יוסף צ'צ'קס", השיבני הלה, "שהכול מכירים אותו בשם ש"י עגנון". ומכיוון שלא עלתה בדעתי מחשבה טובה הימנה, נעניתי לו ועשינו דרכנו אל המקום.

מתוך שנכנסנו לרכבו של בערל התחלנו משיחים בדיבור. בערל זה בראשית נפתלי בער היה שמו, אלא שמרגע שנכנס בבריתו של אברהם אבינו נשתקע שמו הראשון ושמו השני הקטינו מחמת חיבתו, ונקרא מאז בערל. מתחילה מיועד היה בערל להמשיך בדרכי אבותיו ולעסוק בשחיטה וברבנות. אלא שראו בו בערל זה שיותר מלמשמש את הגמרא משמש הוא את הבריות, מכיוון שכך נטלו אביו מבית המדרש ומצא לו אמנות לעסוק בה. ומדוע בן תורה מסייע סתם כך באמצע היום אנשים לבקר במוזיאון? אף זאת משום

ש"י ואסתר עגנון

מלאכתו, חשב הוא בערל כי יצליח לשכנעני ואחתום לו על שטר התחייבות. אף כאשר הבין כי פרנסה לא תצא מנסיעה זו, כיוון שכבר יצאנו לדרכנו המשיך עמי בנסיעתי. בין כך ובין כך הגענו לשכונת תלפיות בירושלים, שבפאתיה בית אחד לא גדול ולו חצר לא רחבה וכל כולו צניעות ושלווה.

נפרדנו לשלום ואני פניתי אל עבר הבית. משנכנסתי אל תוכו הבחנתי בשתי נשים היושבות ומשיחות בדברים של חול. כיוון שחשו בי תמהו תמיהה גדולה. נראה שלא בכל יום מראה עצמו סתם כך אדם בתוך בית זה. שאלתי, מה בבית זה? וענו לי: בית זה - שחזור ביתו של הסופר, וכל הנכנס בו מקבל מכשיר מעין רדיו גדול שבו נשמעין קורות אותו סופר. ופנים הבית חציו התחתון אינו אלא טרקלין, כאולם לצפייה בסרט על חיי הסופר הדגול, וחציו העליון ספרייה ובה אלפי ספרים שבהם קרא בחייו. אלא שכל אותם ספרים לראותם בלבד, ואין ליגע בהם. בין כך ובין כך כיוון שנכנסתי אל פנים הבית הצמדתי את אפרכסת המכשיר אל אוזניי והקשבתי לנאמר.

אפשר הקול החד־גוני ואפשר מזג האוויר הכריעני. מכל מקום עניין לא מצאתי בנאמר, ועל כן פניתי אל אחת הנשים וביקשתי כי

קריבי. מעודד יצאתי אל הרחוב מתבונן בשכונה הבנויה לתלפיות. אפשר כי באמת אוירה של ירושלים הוסיף בי כוחות, ואפשר גם שמעט שינה הייתה חסרה בי, ועתה לאחר סיור ונמנום בביתו של עגנון, שבו כוחותי אליי והריני מוכן מעט יותר ליום הדין. ■ לתגובות: sarel2@gmail.com

תראני את הסרט שבאגף התחתון, על המסך הופיעו ציורים ולאחריהם הסיפור 'מאויב לאוהב' - מתחילתו ועד סופו, גם ציורים אלו לא עוררו עניין ומצאתי עצמי נרדם ומבלה את שעותי הבאה בשינה עמוקה. עת התעוררתי, לא נראה דבר על המסך, ובכל זאת חשתי כי כוחות חדשים באו אל